

Πηγή: Reuters

Η επίσκεψη Ερντογάν στην Αίγυπτο: Μια πρώτη ανάγνωση

Δρ. Τριαντάφυλλος Καρατράντος

Κείμενο Ανάλυσης

Φεβρουάριος 2024
Αρ.15

Copyright © 2023 | All Rights Reserved

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΜΕΛΕΤΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Διεύθυνση: Ανδρέα Ζάκου, Γρ.301, 2404 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος.

Τηλέφωνο: +357 22 664470 ■ Email: info@ispd.org.cy ■ www.ispd.org.cy

Το Ινστιτούτο προάγει τον ελεύθερο και ανοιχτό δημόσιο διάλογο που εδράζεται στον ορθολογισμό και στην επιστημονική τεκμηρίωση. Οι απόψεις που εκφράζονται σε δημοσιεύσεις του Ινστιτούτου εκφράζουν αποκλειστικά τον/την συγγραφέα ή τους συγγραφείς και δεν αντανακλούν απαραίτητα τις απόψεις του Ινστιτούτου.

Ανώτερος Ερευνητικός Εταίρος
(Senior Research Fellow)

Περί του συγγραφέα

Ο Δρ. Τριαντάφυλλος Καρατράντος είναι διεθνολόγος με ειδικότητα στην ευρωπαϊκή ασφάλεια και στις νέες απειλές και ειδικότερα στην ριζοσπαστικοποίηση που οδηγεί στον βίαιο εξτρεμισμό και στην τρομοκρατία. Είναι Ερευνητής σε ζητήματα Ριζοσπαστικοποίησης, Τρομοκρατίας, Μοντέλα Αστυνόμευσης, Ασφάλεια και Εξωτερική Πολιτική στο Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ) και σύμβουλος ερευνητικών προγραμμάτων για την ριζοσπαστικοποίηση, το οργανωμένο έγκλημα, την τρομοκρατία και τις πολιτικές πρόληψης στο Κέντρο Μελετών Ασφάλειας (ΚΕΜΕΑ). Το Σεπτέμβριο του 2021, με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ορίστηκε μέλος της Συμβουλευτικής Ομάδας Ερευνητών Υψηλού Επιπέδου (Advisory Board of Researchers) για την έρευνα και την εξέλιξη της πολιτικής για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης και την αντιμετώπιση του βίαιου εξτρεμισμού που δημιούργησε το Δίκτυο Ευαισθητοποίησης για τη Ριζοσπαστικοποίηση- Υποστήριξη Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Είναι διδάκτωρ Ευρωπαϊκής ασφάλειας και νέων απειλών του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Τον Ιούλιο του 2019 μέχρι τον Αύγουστο του 2021 διετέλεσε Σύμβουλος Πολιτικής Ασφάλειας του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη, ενώ από τον Σεπτέμβριο του 2021 είναι Σύμβουλος Πολιτικών Ασφάλειας του Υπουργού Επικρατείας.

Η επίσκεψη Ερντογάν στην Αίγυπτο: Μια πρώτη ανάγνωση

Η περιοχή της Βόρειας Αφρικής και της Μέσης Ανατολής, ιδιαίτερα μετά το ξέσπασμα του πολέμου Ισραήλ-Χαμάς, έχει καταστεί για μια ακόμη φορά το επίκεντρο του ενδιαφέροντος για την ασφάλεια και τη σταθερότητα της Ανατολικής Μεσογείου, αλλά και της Ευρώπης γενικότερα. Αν στην εξίσωση προσθέσουμε και την κατάσταση στην υπόλοιπη Αφρική, έχουμε ένα εξαιρετικά σύνθετο και απαιτητικό γεωπολιτικό μωσαϊκό. Σε αυτή την εξίσωση η Αίγυπτος και η Τουρκία είναι δύο εξαιρετικά κομβικές χώρες. Δύο περιφερειακοί δρώντες που είχαν απομακρυνθεί αρκετά τα τελευταία χρόνια, ειδικότερα από τη στιγμή που η Τουρκία ανέπτυξε έναν ιδιαίτερος παρεμβατικό ρόλο στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής. Μια επιλογή που οδήγησε και στην δημόσια σκληρή κριτική έναντι του τότε Στρατηγού Σίσι, μετά την ανατροπή του προερχόμενου από την Μουσουλμανική Αδελφότητα εκλεγμένου Προέδρου Μοχάμεντ Μόρσι. Είναι άλλωστε χαρακτηριστικό πως ήταν η πρώτη επίσκεψη Προέδρου της Τουρκίας μετά από δώδεκα χρόνια.

Μια πρώτη ανάγνωση της επίσκεψης μπορεί να γίνει σε τρία επίπεδα: α) σχέσεις μεταξύ των δύο χωρών, β) το περιφερειακό περιβάλλον ασφαλείας και γ) σε συνδυασμό με τις εξελίξεις στο τριμερές σχήμα Ελλάδα - Κύπρου - Ισραήλ.

Σε διμερές επίπεδο (Τουρκία-Αίγυπτος) είναι προφανές πως η επίσκεψη Ερντογάν αποτελεί μια θετική στιγμή, η οποία μπορεί να θέσει σε κίνηση μια διαδικασία εμπάθυνσης και εντατικοποίησης των σχέσεων των δύο χωρών. Τυπικά, η ενίσχυση της συνεργασίας αποτυπώνεται στον ρόλο του Ανωτάτου Συμβουλίου Στρατηγικής Συνεργασίας, το οποίο θα συνεδριάζει κάθε δύο χρόνια. Πέραν των επιμέρους συζητήσεων για θέματα χαμηλής πολιτικής και θετικής agenda μπορούμε να διακρίνουμε τους τομείς της ενέργειας και της άμυνας ως τους σημαντικότερους, έτσι όπως αναδείχτηκαν από τις

συζητήσεις και τις ανακοινώσεις. Η Τουρκία για μια ακόμη φορά έθεσε το ζήτημα της ενεργειακής συνεργασίας και την πρόθεσή της να ενταχθεί στους ευρύτερους γεωπολιτικούς ενεργειακούς σχεδιασμούς στην Ανατολική Μεσόγειο. Η μεγαλύτερη βέβαια έμφαση δόθηκε στην αμυντική συνεργασία. Η Αίγυπτος έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για θέματα συμπαραγωγής πυρομαχικών και στρατιωτικού υλικού, για αυτό συζητήθηκε και το ενδεχόμενο κατασκευής εργοστασίου αμυντικού υλικού στην Αίγυπτο. Πρόταση που η Τουρκία προσπάθησε να εντάξει στη γενικότερη πρόθεσή της για αξιοποίηση του λιμανιού της Αλεξάνδρειας. Επιπρόσθετα, η Αίγυπτος εξετάζει σοβαρά το ενδεχόμενο προμήθειας πυραύλων, αντιαρματικών όπλων, έξυπνων πυρομαχικών κλπ από την Τουρκία.

● Η μεγαλύτερη βέβαια έμφαση δόθηκε στην αμυντική συνεργασία. Η Αίγυπτος έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για θέματα συμπαραγωγής πυρομαχικών και στρατιωτικού υλικού, για αυτό συζητήθηκε και το ενδεχόμενο κατασκευής εργοστασίου αμυντικού υλικού στην Αίγυπτο.

Το δεύτερο επίπεδο ανάλυσης αφορά το περιφερειακό υποσύστημα της Μέσης Ανατολής και της Βόρειας Αφρικής. Πεδίο που οι δύο χώρες παρουσιάζουν συγκλίσεις, αλλά και αποκλίσεις, τόσο στρατηγικών προτεραιοτήτων, όσο και μεθόδων. Η Λιβύη είναι ίσως το πλέον χαρακτηριστικό παράδειγμα, με την Αίγυπτο να επιδιώκει την απόσυρση στρατευμάτων και τρίτων παραγόντων από τη γειτονική της χώρα, κάτι που προφανώς δεν επιθυμεί η Τουρκία, αλλά και η Ρωσία - δύο χώρες με ευθεία ανάμιξη στο εσωτερικό και στην εμφύλια διαμάχη στη Λιβύη. Αντίστοιχα, έγινε συζήτηση και για την Αφρική και ιδιαιτέρως για τη Σομαλία και την Αιθιοπία. Για την Τουρκία η Αφρική αποτελεί πεδίο κύριας γεωπολιτικής προτεραιότητας και σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται και πρωτοβουλίες όπως η Συμφωνία Αμυντικής και Οικονομικής Συνεργασίας με την Σομαλία. Προφανώς οι δύο χώρες συμφώνησαν στην ανάγκη κατάπαυση του πυρός

μεταξύ Ισραήλ και Χαμάς, εκεί ωστόσο υπήρξαν και διαφοροποιήσεις, καθώς η Τουρκία έχει επιλέξει την ευθεία διπλωματική αντιπαράθεση με το Ισραήλ.

● Για την Τουρκία η Αφρική αποτελεί πεδίο κύριας γεωπολιτικής προτεραιότητας και σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται και πρωτοβουλίες όπως η Συμφωνία Αμυντικής και Οικονομικής Συνεργασίας με την Σομαλία.

Το ζήτημα του πολέμου, αλλά κυρίως όμως το θέμα των θαλασσιών ζωνών, είναι αυτά που αφορούν και το τρίτο επίπεδο ανάλυσης που αγγίζει ευθέως το τρίγωνο Ελλάδα, Κύπρος- Ισραήλ. Η Αίγυπτος δεν ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση της Τουρκίας για την οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών, καθώς κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε προβλήματα με τις αντίστοιχες πρωτοβουλίες με την Ελλάδα και την Κύπρο. Προσέγγιση που αναδεικνύει και τη γενικότερη στρατηγική αντίληψη της Αιγύπτου, πως παρά την προσπάθεια εμβάθυνσης των σχέσεων με την Τουρκία, οι τριμερείς συμφωνίες με την Ελλάδα, την Κύπρο και το Ισραήλ εξακολουθούν να είναι σημαντικές.

Η Αίγυπτος δεν ανταποκρίθηκε στην πρόσκληση της Τουρκίας για την οριοθέτηση θαλασσιών ζωνών, καθώς κάτι τέτοιο θα οδηγούσε σε προβλήματα με τις αντίστοιχες πρωτοβουλίες με την Ελλάδα και την Κύπρο.

Πέραν όμως των θαλασσιών ζωνών, η Λιβύη αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα μεταξύ των δύο χωρών και ο τομέας που θα αποδείξει στην πράξη που μπορεί να φτάσει η ενίσχυση και η εμβάθυνση των σχέσεων. Εξίσου κρίσιμο για την Αίγυπτο είναι και το ζήτημα των σχέσεων της Τουρκίας με την Μουσουλμανική Αδελφότητα. Σημείο που επηρεάζει και γενικότερα την σχέση της Τουρκίας και με άλλες χώρες της περιοχής και κυρίως με το Ισραήλ, λόγω και της υποστήριξης της Χαμάς.

Καταληκτικά, η επίσκεψη του Προέδρου Ερντογάν και η συνάντηση με τον Πρόεδρο Σίσι εκ των πραγμάτων αποτελεί ένα θετικό βήμα και για τις δύο χώρες, καθώς έκλεισε μία περίοδο απόκλισης που τις είχε οδηγήσει σε στρατηγική απόσταση. Υπάρχουν ζητήματα που φέρνουν τις δύο χώρες κοντά και η αμοιβαία επιθυμία για αμυντική συνεργασία, αλλά και κρίσιμα θέματα που τις κρατούν ακόμη μακριά (Λιβύη, Μουσουλμανική Αδελφότητα). Δεν πρέπει άλλωστε να ξεχνάμε πως η γενικότερη αξιολόγηση της εξίσωσης πρέπει να συνδυαστεί με τη στρατηγική σχέση της Αιγύπτου με την Ελλάδα, την Κύπρο και το Ισραήλ. Σε αυτό το πλαίσιο, η Αίγυπτος θα επιθυμούσε μια περιφερειοποίηση της προσέγγισης που μπορεί να οδηγήσει στην κατεύθυνση σταθερότητας και ασφάλειας στην ευρύτερη Μέση Ανατολή και Βόρεια Αφρική.

● Η Λιβύη αποτελεί το σημαντικότερο πρόβλημα μεταξύ των δύο χωρών και ο τομέας που θα αποδείξει στην πράξη που μπορεί να φτάσει η ενίσχυση και η εμβάθυνση των σχέσεων. Εξίσου κρίσιμο για την Αίγυπτο είναι και το ζήτημα των σχέσεων της Τουρκίας με την Μουσουλμανική Αδελφότητα.